

Κεφάλαιο Α. Τεμαχιακά στοιχεία: Διδασκαλία των φωνηέντων

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η διδακτική πρόταση που ακολουθεί αφορά στη διδασκαλία του ήχου /e/ και στη διάκρισή του από τον ήχο /i/ σε μεγαλύτερα επίπεδα γλωσσομάθειας.

Επίπεδο	Μέσο - Προχωρημένο
Ομάδα στόχος	Επίπεδο B1, B2, Γ1, Γ2, όλες οι ηλικίες
Θεματική ενότητα	Διατροφή
Διδακτικός στόχος	Διδασκαλία του φωνήεντος /e/. Διάκριση μεταξύ /e/ και /i/.
Απαιτούμενος χρόνος	2,30-3 διδακτικές ώρες
Υλικό	5 φωτοτυπίες (κάρτες)
Εμπλεκόμενες δεξιότητες	Κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου
Τι χρειάζεται να ξέρουν οι μαθητές από πριν	Σχετικό λεξιλόγιο

Παρουσίαση

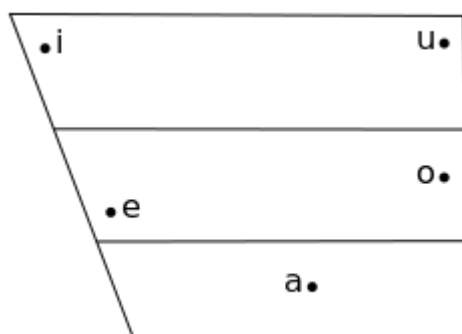
Δείχνετε στους μαθητές σας ένα βίντεο με συνταγές με μέλι και τους κάνετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ποιες συνταγές παρουσιάζονται;
2. Τι κοινό υπάρχει σε όλες τις συνταγές;
3. Έχετε πιει χυμούς με μέλι;
4. Σας αρέσει το μέλι;
5. Τρώτε συχνά μέλι;
6. Προτιμάτε το μέλι ή τη ζάχαρη στα γλυκά;
7. Έχετε δοκιμάσει ελληνικό μέλι; Σας άρεσε;
8. Ξέρετε κάποια συνταγή με μέλι;
9. Υπάρχουν φαγητά ή γλυκά της χώρας σας που περιέχουν μέλι; Ποια;

Χωρίζετε τους μαθητές σε ομάδες των τριών ατόμων και τους ζητάτε να δούνε και πάλι τις συνταγές κρατώντας σημειώσεις. Ειδικότερα, τους ζητάτε να καταγράψουν όλες τις σημαντικές λέξεις των συνταγών που περιέχουν τον ήχο /e/, και έπειτα να διαλέξουν από μια συνταγή ο καθένας τους για να την παρουσιάσουν αργότερα στην ομάδα τους. Ελέγχετε αν έχουν άγνωστες λέξεις, τους παροτρύνετε να καταλάβουν τη σημασία τους από τα συμφραζόμενα και τους τις εξηγείτε.

Σε αυτό το σημείο τούς εξηγείτε την παραγωγή του φωνήεντος /e/. Παράγεται με το εμπρόσθιο μέρος της γλώσσας σε μεσαίο ύψος. Οι μαθητές σας ξεκινούν προφέροντας το /i/ και χαμηλώνουν λίγο τη γλώσσα ανοίγοντας τη στοματική τους κοιλότητα και αρθρώνοντας πάντα με το εμπρόσθιο μέρος της γλώσσας, μέχρι να παράξουν το /e/. Μπορείτε να τους δείξετε την παραγωγή των φωνηέντων /e/ και /i/ στη Φωνητική Βιβλιοθήκη του εκπαιδευτικού εργαλείου *Μιλώ Ελληνικά - SpeakGreek* (<http://speakgreek.web.auth.gr/dp/el/library/choose>). Επιπλέον, μπορείτε να τους δείξετε και ένα απλό φωνηεντικό διάγραμμα, εντοπίζοντας τη θέση του /e/ (http://en.wikipedia.org/wiki/Modern_Greek_phonology). Παράγετε εσείς τα φωνήεντα /i/ και /e/ αρκετές φορές, δείχνοντας το άνοιγμα της στοματικής κοιλότητας και επισημαίνοντας τη διαφορά στην ποιότητα του ήχου.

Φωνηεντικό Διάγραμμα της Ελληνικής

Τους δίνετε μερικά ελάχιστα ζεύγη για να κατανοήσουν τη σημασία της σωστής αντίληψης και παραγωγής των εμπρόσθιων φωνηέντων, π.χ. μέλι-μίλι (βλ. Διδακτική Πρόταση 1).

Πρακτική

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (1): άσκηση που επικεντρώνεται στην αντίληψη και την παραγωγή

Μοιράζετε στους μαθητές σας φωτοτυπία με τις παρακάτω λέξεις. Τους διαβάζετε τα ζεύγη φωναχτά και κατόπιν ζητάτε και από εκείνους να σας τα διαβάσουν.

Φωτοτυπία 1

/e/	/i/
μέλι	μίλι
μένω	μείνω
πίσω	πίσω
έδεσε	έδυσε
μέρα	μοίρα
θέμα	θύμα

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (2): άσκηση που επικεντρώνεται στην αντίληψη και την παραγωγή

Διαβάζετε τις παρακάτω λέξεις και ζητάτε από τους μαθητές σας να κυκλώσουν τις λέξεις που ακούν στη φωτοτυπία τους (Φωτοτυπία 1). Στη συνέχεια τους ζητάτε να τις διαβάσουν, για να ελέγξετε κατά πόσο τις αναγνώρισαν και τις παράγουν σωστά.

μέλι
μένω
πίσω
έδεσε
μοίρα
θέμα

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε έγχρωμες κάρτες, όπως στη Διδακτική Πρόταση 1.

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (3): άσκηση που επικεντρώνεται στην παραγωγή

Μοιράζετε στους μαθητές σας φωτοτυπίες με την παρακάτω άσκηση. Τους ζητάτε να συμπληρώσουν τα κενά και να διαβάσουν τις προτάσεις φωναχτά.

Φωτοτυπία 2

Ο Θέμης _____ (μένω) στην Κηφισιά παλιά. Δε μένει όμως πια εκεί.
Δεν _____ (μένω) καθόλου φαγητό. Το έφαγε όλο η Νέλλη.
Παλιά, ο διαιτητής ____ (δένω) τα κορδόνια του σφιχτά πριν από κάθε αγώνα.
Παλιά, η Ελπίδα μου _____ (δίνω) πιπεριές από τον κήπο της κάθε μέρα.
Πριν από λίγο, ο Τέλης _____ (δένω) το άλογο με σκοινί.
Ο ήλιος _____ (δύω) στις 7.30 χθες.
Η Ερμιόνη δεν _____ (παίζω) με τις κούκλες της το πρωί.
Το γλυκό δεν _____ (πήζω) χθες, γιατί δεν βάλαμε ζελατίνη.

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (4): άσκηση που επικεντρώνεται στην παραγωγή

Ζητάτε από κάθε μαθητή να παρουσιάσει στην ομάδα του μία από τις συνταγές που είδε στο βίντεο της Παρουσίασης, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην προφορά των λέξεων που περιέχουν τον ήχο /e/ και στη διαφοροποίησή του από τον ήχο /i/.

Καθοδηγούμενη δραστηριότητα

Βρες το σχήμα

Χωρίζετε τους μαθητές σε ζευγάρια και τους δίνετε από μια έγχρωμη φωτοτυπία (διαφορετική για τον μαθητή Α και Β). Τους λέτε ότι σε κάθε φωτοτυπία υπάρχει ένα μεγάλο κρυμμένο σχήμα που σχηματίζεται από τα έγχρωμα κουτάκια των λέξεων. Σκοπός της δραστηριότητας είναι να ανακαλύψουν το σχήμα που έχει ο συμμαθητής τους σημειώνοντας σωστά τις λέξεις που τους διαβάζει. Ο κάθε μαθητής προφέρει μόνο τις λέξεις στα έγχρωμα τετράγωνα της φωτοτυπίας του. Όταν τελειώσει ζητά από τον συμμαθητή του να του πει τι σχήμα σχηματίστηκε και πού βρίσκεται αυτό (τρίγωνο στα δεξιά για την κάρτα Α και παραλληλόγραμμο στα αριστερά για την κάρτα Β).

Μαθητής Α

δένω	πείνα	πένα
ρήμα	δίνω	ρέμα
πέρα	πήρα	λαιμός

Μαθητής Β

δένω	πείνω	πένω
ρήμα	δίνω	ρέμα
πέρα	πήρα	λαιμός

Παραγωγή

Επικοινωνιακή δραστηριότητα (1)

Διαγωνισμός μαγειρικής

Στο παιχνίδι ρόλων που ακολουθεί κάθε μαθητής παρουσιάζει μία συνταγή για φαγητό και μία για γλυκό και όλοι οι υπόλοιποι μαθητές της τάξης είναι κριτές. Η άσκηση μπορεί να δοθεί ως εργασία στο σπίτι και να παρουσιαστεί στην τάξη στο επόμενο μάθημα.

Μοιράζετε στους μαθητές σας τη Φωτοτυπία 4 και τους λέτε ότι θα πάρουν μέρος σε ένα διαγωνισμό μαγειρικής, όπου θα πρέπει να ετοιμάσουν ένα συγκεκριμένο φαγητό και ένα γλυκό. Οι κριτές θα βαθμολογήσουν ανάλογα με το πόσο πρωτότυπα και υγιεινά είναι και τα δύο. Συγκεκριμένα, θα δώσουν 2 βαθμούς, από 1-10 (1=κακή συνταγή, 10=άριστη συνταγή), για το φαγητό και 2 βαθμούς, από 1-10, για το γλυκό, αξιολογώντας το πόσο (α) πρωτότυπα και (β) υγιεινά είναι. Οι βαθμοί καταγράφονται στον πίνακα. Οι μαθητές θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν μερικά ή όλα από τα παρακάτω υλικά, καθώς και άλλα που επιθυμούν οι ίδιοι. Τα επιπλέον υλικά θα πρέπει να περιλαμβάνουν τους ήχους /e/ και /i/. Αν δεν επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν κάποια από τα υλικά που υπάρχουν παρακάτω, θα πρέπει να εξηγήσουν γιατί και τι εναλλακτικά υλικά θα χρησιμοποιήσουν. Οι μαθητές πρέπει να ετοιμάσουν ένα πόστερ με τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν και με τη συνταγή τους βήμα προς βήμα. Στο τέλος των παρουσιάσεων ανακοινώνεται η πιο πρωτότυπη και υγιεινή συνταγή για το φαγητό και το γλυκό με βάση τη συνολική βαθμολογία.

Πολίτικοι κεφτέδες	Κρέπες με μερέντα
ένα κιλό κιμά	Ετοιμασία ζύμης
πιπεριά	τετρακόσια γραμμάρια αλεύρι
μια πρέζα πιπέρι	πέντε αυγά
μια πρέζα μοσχοπίπερο	2 κούπες ζάχαρη
κανέλα	2 κούπες νερό
ελιές	
ηλιέλαιο	Ετοιμασία μερέντας
σέλινο	5 κουταλιές κακάο
τέσσερα αυγά	πεντακόσια γραμμάρια βούτυρο αγελάδας
πέντε κουταλάκια ρίγανη	τετρακόσια γραμμάρια ελβετικά φουντούκια
έξι κουταλάκια μαϊντανό	2 κούπες ζάχαρη
ψίχα από μια φέτα ψημένο ψωμί	4 κουταλιές μέλι

Επικοινωνιακή δραστηριότητα (2): βελτίωση της ευχέρειας

Στάδιο Α: Ζητάτε από όλους τους μαθητές της τάξης να γράψουν μια οποιαδήποτε σύντομη φράση, πρόταση, ερώτηση, προσταγή, ή στίχο από τραγούδι που να περιέχει τους ήχους /e/ και /i/ σε ένα μικρό χαρτάκι (π.χ. «πού θα πας την Τετάρτη;», «παιίζω τένις», «χέρια ψηλά και όλα τα φτάνω», «σβήσε το φως», «πώς θα 'θελα να είχα ένα και δύο και τρία και τέσσερα παιδιά», κτλ). Βάζετε όλα τα χαρτάκια σε ένα καλάθι.

Στάδιο Β: Ζητάτε από δύο μαθητές της τάξης να συζητήσουν για ένα θέμα, π.χ. καλοκαιρινές διακοπές, χειμερινές αποδράσεις, σημαντικές εφευρέσεις. Ετοιμάζετε μία κάρτα με το όνομα του ενός μαθητή και μία άλλη με το όνομα του άλλου. Ενημερώνετε τους δύο μαθητές ότι όταν θα σηκώνετε την κάρτα με το όνομά τους θα πρέπει να έρχονται γρήγορα και να παίρνουν ένα χαρτάκι από το καλάθι. Θα πρέπει αμέσως μετά να ενσωματώσουν στη συζήτησή τους τη φράση που αναγράφεται στο χαρτάκι, προσπαθώντας να την εντάξουν στο θέμα όσο πιο φυσικά γίνεται, π.χ. τροποποιώντας λίγο το θέμα, χρησιμοποιώντας κατάλληλες λέξεις για να υπάρχει συνοχή, κτλ. Ανάλογα με το επίπεδο, το θέμα και την ευχέρεια που έχουν οι μαθητές, μπορείτε να δώσετε 3-5 χαρτάκια σε κάθε μαθητή.

Επικοινωνιακή δραστηριότητα (3)

Τραγούδι

Μοιράζετε στους μαθητές σας τη Φωτοτυπία 5 με τους στίχους του τραγουδιού (την αριστερή στήλη μόνο) και τους ζητάτε να το ακούσουν και να συμπληρώσουν τα κενά. Ακούτε και πάλι το τραγούδι και το τραγουδάτε όλοι μαζί.

Φωτοτυπία 5

Τα παιδιά του Πειραιά Ερμηνεία: Μελίνα Μερκούρη Στίχοι & Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις	Πλήρεις στίχοι για τον δάσκαλο
Απ' το παράθυρό μου _____ ένα δύο και τρία και _____ φιλιά που φτάνουν στο λιμάνι _____ και δύο και τρία και τέσσερα πουλιά	Απ' το παράθυρό μου στέλνω ένα δύο και τρία και τέσσερα φιλιά που φτάνουν στο λιμάνι ένα και δύο και τρία και τέσσερα πουλιά
Πώς _____ να έχω ένα και δύο και τρία και τέσσερα παιδιά	Πώς ήθελα να έχω ένα και δύο και τρία και τέσσερα παιδιά

<p>που σαν θα _____ όλα θα γίνουν _____ για χάρη του Πειραιά</p> <p>Όσο κι αν ψάξω, δεν βρίσκω άλλο λιμάνι _____ να με 'χει κάνει, όσο τον _____ Που όταν βραδιάζει, τραγούδια μ' αραδιάζει και τις πενιές του αλλάζει, _____ από _____</p> <p>Από την πόρτα μου σαν βγω δεν υπάρχει κανείς που να μην τον αγαπώ και σαν το βράδυ κοιμηθώ, _____ πως _____ πως, πως θα τον _____</p> <p>Πετράδια βάζω στο _____, και μια χιά και μια χάντρα φυλακτό γιατί τα βράδια _____, στο λιμάνι σαν βγω κάποιον άγνωστο να βρω</p> <p>Όσο κι αν ψάξω, δεν βρίσκω άλλο λιμάνι _____ να με 'χει κάνει, όσο τον _____ Που όταν βραδιάζει, τραγούδια μ' αραδιάζει και τις πενιές του αλλάζει, _____ από _____</p>	<p>που σαν θα μεγαλώσουν όλα θα γίνουν λεβέντες για χάρη του Πειραιά</p> <p>Όσο κι αν ψάξω, δεν βρίσκω άλλο λιμάνι τρελή να με 'χει κάνει, όσο τον Πειραιά Που όταν βραδιάζει, τραγούδια μ' αραδιάζει και τις πενιές του αλλάζει, γεμίζει από παιδιά</p> <p>Από την πόρτα μου σαν βγω δεν υπάρχει κανείς που να μην τον αγαπώ και σαν το βράδυ κοιμηθώ, ξέρω πως ξέρω πως, πως θα τον ονειρευτώ</p> <p>Πετράδια βάζω στο λαιμό, και μια χιά και μια χάντρα φυλακτό γιατί τα βράδια καρτερώ, στο λιμάνι σαν βγω κάποιον άγνωστο να βρω</p> <p>Όσο κι αν ψάξω, δεν βρίσκω άλλο λιμάνι τρελή να με 'χει κάνει, όσο τον Πειραιά Που όταν βραδιάζει, τραγούδια μ' αραδιάζει και τις πενιές του αλλάζει, γεμίζει από παιδιά</p>
---	---